

# TELEGRAFUL ROMÂN.

*Apare Marția, Jua și Sâmbata.*

## ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:  
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 47  
Correspondențele stă a se adresa la  
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.  
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

## INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 23 August, 1891.

Ori cât ne am da truda ca să prezentăm țera noastră de o țără industrială, adevărul rămâne, că țera noastră este o țără agricolă.

Productele industriale sunt în fașe și în respectul acesta suntem binisor tributarii altor țeri.

Bogația Ardélului stă tot numai în agricultură.

Și un ram important al agriculturii este și rămâne cultura vitelor, atât de încopciată de cultura pământului.

Dilele aceste a fost în Cluș, capitala Ardélului, o esposiție de vite. Toți proprietarii sunt de acord, că rasa vitelor ardelenne este o rasă trainică, o rasă, care merită, ca să nu fie neglijată, nici corcită cu alte rase. Sunt vite, cari prin laptele lor, prin carnea lor pôte să aibă preferință rasei cornutelor ardelenne, fapt este, că clima din Ardél, locurile dela șes cât și dela munte reclamă în mod imperativ, ca să nobilisăm rasa ardelenă de vite, reclamă, ca să îmbunătățim acest soi, prin tractare bună, prin cruțare dela muncă prea grea și prin hrană corēs-punđetóre.

În timpul din urmă rasa cornutelor ardelenne a degenerat.

Poporul a sêracit, a prins vacile la jug, a voit sê le exploateze în două direcțiuni. De o parte le a luat laptele, de altă puterea prin înjugare, de multe-ori prea de timpurie. Ogórele fiind sêmânate cât cu plante de sapă, cât cu plante de cósă, — nu au mai dat nici pășunea trebuincioasă, și vitele în lipsă de hrană, de tractare umană și îngreunate cu poveri preste puterile lor, au dat înapoi.

La esposiția din Cluș reuniunea agricolă de acolo a venit sê ne convingă, că rasa ardelenă este cea mai rentabilă pentru cultură și nu avem decât, ca să dăm povețe țeranilor și cultivătorilor de vite, cum au sê tracteze vitele, cum sê le hrănescă și cruța că în scurt timp sê devină ér în aceea stare înfloritóre, în care au fost odinióră.

Este un păcat economic din cele mai neiertate, dacă țeranii nostri, nu vor căuta, ca prin îmbunătățirea rasei ardelenne de vite cornute sê vină érá la bunăstare.

Vitele aceste bune de esport, bune de lapte, și cu preț, sunt unicul mijloc de a ridica starea țeranilor nostri.

Esperimentările cu rasse străine nu ne încuragiază nici decât ca să perseverăm pe calea acésta. Nu au ómenii decât sê cruțe vitele de prăsila, sê

le nutrescă bine și sê le tracteze cât se pôte de cu îngrijire ca rasa sê se îmbunătățescă.

Pe câmpia Ardélului sunt vaci, cari ca vite de prăsila sunt neîntrecute.

Nu au ómenii decât sê și procure din părțile aceste prăsila, și sê le înlocuescă cu cele ce au degenerat.

În chipul acesta și ajută de minune.

Viței dela aceste vaci, au prețuri îndoite și întreite ca cei dela vacile de munte, — și crescui doi — trei ani, țeranul nostru își umple punga de părale.

Cu vite mărunte, de soiul rêu, fără preț nu ies la cale.

Nu ies, căci acele nu au cântare, sunt mici și nu trag nici la cumpănă, nici nu sunt destul de tari, ca puse la jug sê învingă plugul și poverile carului.

Trebuie sê insistăm cu tot deadinsul ca țeranii nostri sê părăsescă obiceiurile cele rele, de a rămâne tot în indeletnicirile cele vechi și păgubiciose pentru ei și pentru interesele lor. Cheltuelile s'au sporit în mod însemnat și trebuie căutat, ca acele sê se acopere prin venite mai mari.

Țeranul nostru ađi nu pôte veni la părale decât din vândarea de vite și bucate. Cu bucatele o dăm rêu. Pământul e părcelat, e dărăburit și împărțit, încât abia produce atâta, cât are lipsă pentru trebuințele casnice. Și dacă ar avé țeranii nostri atâta, ar fi o mare norocire. Dar mulți din ei sunt avisați la cumpărare. Vine acum întrebarea, că pe ce sê cumpere?

În lipsa totală a altui isvor de câștig nu pot decât din vite.

Dacă aceste sunt slabe, mici, degenerate, nu au preț, nu reîntorc nici aceea ce au consumat în 3—4 ani, decum osteneála și grija.

Vedând deci, că așa nu merge, numai omul nebun, omul fără nici un calcul economic pôte persevera și mai departe în un sistem economic atât de ruinătoriu și nerentabil.

Reuniunile agricole, a căror chemare e ca să străbată cu vederi mai luminate până în cele mai afunde pături, nu întârzie a face ce pot în privința acésta, dar durere, că noue românii numai în comitatul Sibiului ne a succes sê avem o atare instituție binefăcătoare, până când marea majoritate a poporului din celelalte părți este lipsită de ori ce îndrumări binevoitoare din partea reuniunilor unguresci de acest soi. Lipsită din cauza limbei, pe care poporul nu o cunoște și magiarii sunt mult

prea sumeți ca să se cobóre de pe cal și sê vorbescă cu românul în limba lui.

Lume stricată, dar n'avem ce sê facem.

## Dela comitetul central electoral al partidului național român din Transilvania și Ungaria.

Onorată redacțiune!

Comitetul central electoral al partidului național român din Transilvania și Ungaria, având în vedere scirile și faimele răspândite prin unele foi relativ la atitudinea sa și a președintelui seu, în ședința sa din 31 August a. c. a enunțiat ca conclud următoarele:

„I. Pre cât de viuă satisfacțiune simte de o parte comitetul, vedând interesarea presei de preste Carpați pentru lupta noastră națională, așa de altă parte nu pôte a nu da espression regretelor sale pentru aparițiunea, că unele foi din Bucuresci, induse în eróre prin informațiuni neesacte, par a se fi pus în serviciul unei agitațiuni de natură mai mult de-a strica, decât a folosi cauzei noastre naționale;

Intru cât unul sau altul dintre membrii Comitetului, fie și cu cele mai bune intențiuni, fără a fi autorizat din partea comitetului și scăpând pentru un moment din vedere regulile impuse de disciplina de partid, ar fi provocat într'un mod sau altul, direct ori indirect, acésta discusine diaristică, comitetul regretă și desapróbă atitudinea aceluia.

„II. Comitetul declară, că atitudinea președintelui seu a fost corectă și conformă cu însărcinarea sa și cu programa națională și că și astăzi posedă totă încrederea comitetului.

„III. Comitetul în fine dechiară sus și tare, că în direcțiunea sa politică nu a suferit și nu va suferi nici odată vre o ingerință străină, ci s'a condus și sê conduce totdeauna numai de postulatele, dorințele și aspirațiunile poporului român.”

Din însărcinarea comitetului central electoral, ve rogăm cu totă stima sê binevoiți a da loc acestor enunțațiuni în colónele diariului d-vóstră.

Sibiu, în 13 August, 1891.

Nicolae Oncu,  
președinte ad hoc.

Dr. C. Diaconovich,  
secretariu.

## FOIȚA.

### Printre nebuni.

De Octave Mirbau. Traducere de O. V.)

(Curte într-o casă de nebuni.)

(Încheiere.)

Neb. Așa-i? ... Întăiu i-am scris lui Caramel cerându i înapoi gândul meu sau viu, sau mort... El nu mi-a răspuns... L'am pârît la tribunal... El nu se înfățișă... Atunci am mers la poliție, ca s'el fac sê vie, comisariul însă me dete pe ușă afară. El me tractă ca pe un smintit... În fine într-o sară ómeni de o înfățișare suspectă intrară în casa mea, și me târîră până aicea. Și acum sunt 10 ani, dle prefect, de când sunt aicea, de când trăesc aici între ómeni duri, cari fac tot lucruri prôte și teribile... Dece ani, de când trăesc în acest iad, fără numele și fără gândul meu... Este acésta dreptate. Și cum voiți d-vóstră, ca în asemenea împregiurări sê fi fericit? (El scóte din buzunarul blusei sale un pachet înfășurat cu îngrijire într-o hârtie și îl predă visitorului)... Primesce acesta... Pe aceste foi am însemnat totă nefericirea mea, dle prefect... Aveți milă, studiați poziția mea și aflați măsuri, ca să ajung la dreptul meu! ...

Vis. Nu voi întârzia

Neb. Cu tóte acestea nu nutresc nici o speranță... Trebuie sê vi-o mărturisesc numai sincer... Sunt destine, care sunt așa de stranii, așa de ne mai ađite, încât nu se pôte face nimic contra lor.

Vis. Totuși, totuși!

Neb. Dacă nu vi-ar succede, nu me voi supăra pentru aceea pe d-vóstră... (Intim) Uneori vine un fluture mic aicea, eu adevă nu știu pentru ce, deórece aici se află flori, și acésta m'a neliniștit multă vreme... Așa dar uneori vine aicea un fluture mic, galbin. El samênă cu acela, pe care l'am vedut în aceea nópte înfricoșată în mâinile cele dure ale lui Caramel... Că acela este și el, delicat și frumúșel... Și așa sbórá de grățios pe aci... Este o plăcere de al vedé, sburând, și și el are obiceiul de a se odichni pe frunzele acestor arbori triști. (El se plécă spre urechia visitorului, și îi șoptesce încet de tot) Acela e gândul meu!... Pst... El a cutreerat mările, munții, pustiurile, până ce a ajuns aicea... Acésta îmi rupe inima... Dară cum sê me găsescă, dle prefect, dacă n'am nume?... El nu me mai recunósce... l'a zadar îl agrăesc... El fuge de mine!... Acea nici nu pôte fi altfel. Ce ați face d-vóstră în locu lui?... Eu dóră nu-i pot díce: „Eu sunt eu”, deice ce eu nu mai sunt eu... și ce ați face d-vóstră în locu meu? Nefericirea mea nu se mai pôte îndrepta!... Și ast-

fel sbórá sêrmanul fluture totdeuna érá mai depart (Iritat) uități-ve... Este acolo... acolo... acolo...

Vis. Eu nu ved nimic!

Neb. D vóstră nu vedeți nimic?

Vis. Nu!

Neb. (arată în spațiul gol un punct închipuit). Acolo jos!... Vedeți acela e!... Eu cunosc sborul lui ușor și sigur... El me caută... Și nu ne vom găsi nici odată... Ah, ce trist e acésta!... Permiteți? (El salută, se depărtéază și pornesce spre punctul cel închipuit... În decurs de vre-o câte-va minute face vênătóre asupra fluturelui seu nevêđut, fuge, se sucesce, și vine tăiând aerul cu brațele sale, érá înapoi. Apoi cade fără rêsuflet, și scâldat în sudori, lângă trupina unui arbore.)

Dir. Unde sê afle acesti sêrmani de alienați tóte ideile lor?... Acesta este un băiat bun... Imi face petrecere... El a fost poet și pare a fi avut și talent!...

Vis. Dar el dícea, că a fost cofetar!

Dir. El suferă, ca cei mai mulți poeți, de grandomanie, dacă n'ar fi fost poet, ci un simplu cofetar, atunci probabil, că nu se smintia... Pôte că în adevăr a făcut și versuri pe învêlișurile dela bombónele de Caramel.



## Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Chirpăr, Dle redactor! Spre a face puțină variațiune — care după proverbul latin, — delecteză, m'am decis a ve scrie de astădată despre alt obiect și anume despre comasare, măcar că mulți vor fi de părere, că și comasările din Ungaria se țin de politică.

Grija, de care sunt preocupați locuitorii acestei comune, acum de 2 ani, este comasația, care este tocmai în curgere. Asupra comasărilor se rezonă în deosebite chipuri; unii vorbesc în favorul lor, alții le țin cu totul stricăcioase.

A răspunde în general despre bunătatea sau stricăciunea lor nu pot nici eu — fără numai încât privesc această comună, unde comasarea este acuzi faptă împlinită.

Comasarea în comuna noastră a fost din mai multe motive tocmai bine venită, și la timp și anume:

Prin comasare s'a pus capăt a două procese înverșunate cu comunele vecine, cari mai de 2 secolu pe lângă cheltuiala a mai multor mii de floreni, s'au purtat cu multă pasiune. S'a pus capăt proceselor interne escatate, din cauza pășunatului și a limității da vite, proceselor pentru conturbări în posesiune; abuzurilor oficialilor însărcinați cu poliția de câmp ș. a.

Pentru corporațiunile morale, comuna bisericeii și școlă comasația numai de mare folos pôte fi. În special pentru biserica noastră de aici ale cărei pământuri erau espuse și în pericol de a se micșora din an în an, cu totă purtarea de grijă a reprezentanților ei.

Porțiunile canonice, cari pentru bisericile gr. or. s'au dat numai cam dela anul 1864, sunt mai toate pe marginea otarelor și foarte îndepărtate. Cemasându-se acum acelea toate la un loc în apropierea comunei, pot aduce folosul întreit de până acum.

Până când omul nu se convinge în persoană la fața locului despre topografia otarelor unei comune, nu și pôte face o idee chiară despre dauna, ce și o cauzăză însuși proprietariul de pământ sie-și prin neglijință.

Scriitoriul acestor șire a fost ca membru în comisiunea pentru prețuirea pământului, și ca atare a avut cea mai bună ocaziune a se convinge despre această. Pământuri de calitate cea mai bună s'au devastat prin ape, s'au surpat, numai din cauză, că proprietarii lor nu și au luat ostenela a planta prin păraue: selci, rechite, arini, acății, sau a abate apa ca să nu încece pământul, prin vre un șanț. Acesta nu s'a făcut mai mult pentru aceea, că cutare păreu nu atingea numai proprietatea unuia, ci la mai mulți, și nici nu vrea să lucre unul singur pentru toți, și la o înțelegere comună n'au putut veni nici odată.

Astfelu de pământuri acum noul proprietariu le primesce eftin, și pe lângă ceva muncă și deligintă le pôte aduce în rënd bun.

Ași putea afirma cu posivitate, că o comasație făcută de oameni conștiințioși și cu intențiuni bune numai folositoare pôte fi, ori unde s'ar face. În privința această comuna Chirpăr se pôte felicita. Inginerul Carl Rösler Biertan merită totă stima și încrederea acesta comune; om simpatic în prima linie, drept și foarte diligent. Conducătoriul denumit din partea tribunalului din Sibiu dl jude Mihály, om de asemenea foarte simpatic, moderat și cu tact, mai presus de toate imparțial la deosebitele pertractări cu partidele și în toate afacerile ținătoare de oficiul seu ca conducătoriu a dovedit, că-i zace la inimă numai binele și prosperarea proprietarilor acestei comune și de multe ori ca martor ocular a trebuit să admira paciința lui față cu mulți oameni nechipuți la vorbă și purtare. La toți fără deosebire de avut sau sêrac, român sau sas le venia într'ajutoriu cu sfatul și cu fapta.

Inginerul Rösler deși are încă la vre o 9—10 comune să comaseze a vrut se arête, că și la o comună ca Chirpărul, care are 19,000 de părtele comasația se pôte termina în 2 ani. În anul trecut 1890 luna lui Maiu și-au început lucrul măsuratului, localizarea e acum mai terminată și încă în toamna această se va tăia pământul.

Prin comasație biserica și școlă noastră au dobândit:

a) Loc pentru cimiter și grădina școlară, fiecare în estensiune de 1000 stângini □, pământ de calitate cea mai bună și la locul, unde l'am dorit.

b) A treia parte dintr'un pământ comunal de 9 jugere, al cărui usufrupt pe 15 ani înainte l'au folosit biserica noastră cu cea evang. lut. în aceeași porțiune.

c) Un pământ de pășune în comun cu școlă evang. lut. ca fond școlar tot în proporțiunea arêtată mai sus.

Tot conducătorii comasatiei au lucrat într'acolo ca pământurile mai slabe în complecse mai mari s'au tăiat ca loc de pășune comunală sau bisericească ca așa singuratecii proprietari să capete numai pământuri productive, nefiind împedecați a-și cresce și înmulți vitele.

Fie care proprietar a avut voia să și cêră pământul, unde i-a plăcut și practicul ingineriu așa a sciut întocmi lucrul, încât din mai bine de 300 proprietari nici unul nu s'a arătat nemulțămît cu locul ce i s'a oferit, și precum erau la început mai toți înverșunați în contra comasărei acum 2 ani, așa sunt acum toți liniștiți și așteptă în paciență ca să între în proprietatea sesiunei comasate.

N'am intențiunea să recomand publicului pe dl ingineriu Rösler, am avut numai să constat faptele și purtarea dînsului, care pentru această comună merită totă recunoștința și să condamnu pre aceea, cari prelungesc și trăgăneză comasarea la câte o comună 6—8 ani. Acesta este o calamitate, care ruinează pe proprietariu cu desăvârșire. Viitoriul ne va arêta și mai bine rezultatul acestei comasări. G. B.

S-Sebeș, în 1 Septembrie, 1891 n. On. redacțiune! Ve este cunoscut, că în S-Sebeș la 30 Aug. a. c. n. avea să se țină adunarea gen a despărțământului VI. S-Sebeș al „Asociațiunei transilvane pentru literatură rom. și cultura pop. român”

Acest despărțământ, carele la începutul Asociațiunei a fost între cele dintâi, de un timp încôci a dat tot îndărăpt. În timpul din urmă a fost ajuns director al despărțământului dl Ioan Piso, ađi senatore în S-Sebeș. Lumea a observat, că dînsul se imbuldêsc la directorat și nu scia de ce.

În urmă însă a eșit la ivelă, că ce e motivul? Acuma d-sa după ce ajunse director, a luat, veđi bine, ca împrumut în sumă de 112 fl. v. a. din casa despărțământului din banii adunați dela membrii ajutatori. Acest împrumut luat de vre o 6 ani nu l'a mai solvit nici până ađi. Odată însă a cerut să i se dea remunerație 20 fl. ca să reguleze archivul despărțământului, care constă din atâtea acte, cât se pôt lua subsuoră.

După aceea a lucrat din toate puterile ca să se decidă a se escrie concurs pentru două stipendii de câte 40 fl. pentru doi studenți miseri și diligenți din despărțământ. Suceđându-i aceste urmă apoi cu o rugare lungă la comitetul despărțământului și arêtând starea sa cea miseră, se rógă a i se da ambe stipendiile lui, respectiv a i se achita datoria. Ba simțind, că mai sunt bani în cassa despărțământului 26 fl. v. a. îi cere și pe aceia. Într'aceea se ține o adunare a despărțământului și dînsul nu se mai alege de director, dar din întemplantare se alege de director D. David intim al seu. Cestiunea cu stipendiile nu se resolvă, d. David strămătându-se la Orăștie, deși comitetul despărțământului s'a constituit alegânduși de conducătoriu până la adunarea generală pe I. Oncescu not. în Rêhău. Totuși veđându-se, că cu stipendiile va merge greu, D. David recomandă și comitetul central, se vede în nesciință de lucru, denumesce de conducătoriu până la adunarea gen. a despărțământului pe dl I. Piso. Că ce a îndemnat pe on. comitet central la această, nu scim? A trece preste comit. despărțământului și a denumi de conducător pe un ne membru?

Dar despărțământul nostru dörme și ér dörine doi ani de ăile, atunci pornesc la mijloc doi membri din com. desp. Z. Mureșian și S. Medean și convocă adunarea despărțământului pe 30 August a. c. n.

Dl Piso se vede, veđându-se în pericol cu stipendiile, sare și dînsul, dar numai în prêsma adunării, dă o declarație în „Tribuna”, prin care d-sa ca nemembru al Asociațiunei declară fără valoare adunarea de sus.

Adunarea însă se ține. Se încassază 100 fl. Se fac membri noi ordinari cîn S-Sebeș 7 inși. Și în cea mai bună ordine și armorie se decid toate obiectele. Se alege de director al desp. dl Dr. Pompiliu Isac, și un membru în comitet în persoană d-lui Ioan Măcelariu din Mercurea.

Obiectul cel ce a dat mai mult de lucru a fost datoriile d-lui Piso la despărțământ. Acest obiect în urmă s'a decis în unanimitate. Cei 26 fl. v. a. luați de dl Piso în anul trecut să i se ierte din considerarea stărei sale materiale, ér ceialalt 85 fl. 2 cr. să se provôce ai solvi în timp de o lună de ăile, la din contră se va improcesua, și la cas când dsa nu-i va solvi — ceea ce e mai mult ca probabil — atunci se face răspunđătoru comitetul, ce i a acor-dat împrumutul.

Este trist, când scumpii bănișori dați pe altariul nației se folosesc astfel.

Sara a fost petrecere, carea asemenea a reușit pre deplin. Abia în diu s'a depărtat ôspeții pre deplin voioși și îndestulți.

Tot cu ocaziunea acestei adunări s'a decis înființarea unei casine romine în loc și s'au votat statutele.

Mai departe s'a ales o comisiune pentru face rea unor statute privitoare la înființarea unei reuini industriale, pentru înmulțirea și spriginirea măestrilor rom. în acest cerc. — Cu un cuvânt am început la lucru cu puteri nôue și în armonie.

Correspondentul.

## Cronică.

Budapesta, în 5 Septembrie, st. n. 1891.

(O monografiă veche a comitatului Sătmariu. — Voivodii și chinezii românilor. — Libertățile nemților. — Mihaii vitelul în Sătmariu. — Sufărințele sub curuși și nemți — Arderea vrăjitoarelor — Vitegia românilor în contra tătarilor.

Antoni Szirmay de Szirma, consilieriu de curte ces. reg., jude la mai multe table comitatense, a scris în anul 1809, și a tipărit în Buda cu literale universității reg. ung., o monografie despre comitatul Sătmariului.

Cartea această cuprinde în sine unele date și despre români. Acesta monografie aflându-se numai în puține exemplare, voi estrage din ea unele părți mai interesante.

Autoriul ăice, că se recere viața întrégă a unui om, ca cineva pe basa documentelor esistente, resfirate prin archive, să pôtă scrie monografia unui comitat. Documentele mare parte se află în proprietatea unor familii nobile, și cu mare greutate pôte ajunge cineva să le studieze.

Antoni Szirmay scrisese mai nainte în limba latină monografia comitatelor Zemplin și Ugocea. Ér în anul 1809 putându-se folosi de limba ungurêscă, a scris monografia comitatului Sătmariu în această limbă. El dară e te un om de specialitate pe acest teren și unul din cei mai însemnați literați ai timpului seu.

Când ungurii veniră în Panonia — scrie autoriul — cetatea Sătmariu a esistat și ea fu supusă lui Men-Moront. Pământul dela Mureș până la Someș a fost al ducelui Moront, carele avea reședința sa în cetatea Bihorului, și dela care ducii ungurilor Tass, Zabolch și Tuhutum cuprinse aceste locuri.

Ce privesce administrațiunea publică, ungurii în timpurile vechi în aceste locuri aveau juđii lor (birák); românii (oláhok) aveau voivodii și chinezii lor, ér nemții aveau major villae (felnagyok) și ruși sculteții lor (scultetus) cari judecau și administrau poporațiunea.

Românii au fost împărțiți în districte și comune, în fruntea căroră au stat voivodii și chinezii lor.

Ungurii sunt de statură naltă, cu păr negru, ômeni veseli, pretinoși și curagioși; femeile lor sunt înclinate spre îngrășere.

Nemții din Baia-mare și din Baia-spriă sunt ômeni nalți, harnici, serioși și culți.

Șvabii dela sate sunt nesce figuri triste, sgârceji, invidiși, privesc și stau cu gurile căscate; femeile lor sunt urâte.

Românii sunt de statură mijlocie, lați în umeri, robuști și rêsbnători; poporul crede în vraciuri. Femeile române sunt rotunde în obrađ și sunt de o frumsețe deosebită.

Biserica romano-catolică și cea reformată, precum și biserica orientală s'au ținut toate de Ardêl. După datina ardelenă a ci-ci-đe-cilea parte din dejmă s'a dat din comitatul Sătmariului regelui. Așa dară Sătmariul s'a ținut de Ardêl.

În anul 1804 au fost în comitatul Sătmariului locuitori 177,936 suflete; între cari nobilii au fost 27,935 suflete.

Lângă cetatea Sătmariu la anul 1000 s'au aședat o semă de nemți aduși aici prin regina Gizela, socia regelui stului Ștefan. Regele Andreiu II. în anul 1230 dă acestor nemți privilegiul, ca să-și pôtă alege „major villae” din sinul lor. „Felnagyot magoknak választani szabad hatalmuk legyen, ki az ő helységökben bíráskodjék. Hogy ha mink az ő helységökbe jövendünk, ebédet és vacsorát adjanak királyi Fényességünknek, az ő helységöknek bővelkedéséhez képest. A szászoknak szakásához képest, az ő felnagyok fegyveresen négy nyilas személylyel tartozik velünk hadakozni etc.”

În anul 1264 regele Ștefan V. a dat privilegiu orașului Sătmariu. Megengedték a szatmár németieknek, hogy mindazon szabadsággal élhessenek, melylyel a Fejérvári polgárok élnek, t. i. hogy felnagyot magok közül választsszanak, ki pereiket elítélje, szabad vásárjok legyen minden héten egy napon. Adeck li-se da orășenilor din Sătmariu libertate de ași alege din sinul lor un jude (majorvillae), care să le judece procesele dintre cetățeni, și odată în săptămână să țină târg.

În anul 1381 comitele suprem în Maramurês a fost Balcu, ér în Sătmariu a fost comite suprem nepotul seu Dragu. Precum se vede din aceste nme în amândouă comitatele români au trebuit să aibă rolul conducătoriu.

La anul 1600 Mihaiu, Domnul țării românești a petrecut mai multe ăile în Sătmariu, asceptând ajutoriu spre a cuprinde Ardêlul.

În anul 1605 George Basta a pustiit, prădat și ars Ardêlul, a măcelărit poporul, a cuprins vitele dela ômeni; a prădat tot pământul din prejurul Sătmariului până dincolo de Tisa. În fortărețe erau căpitani stěini: în Cașovia căpitaniul cetății era un italian ori valon, în Sătmariu (Zathmár) Tokaj și prin alte părți căpitani erau nemți.

În anul 1661 ducele Montecoculi cu armată imperială a prădat comitatele Zabolch și Sătmariu; a luat totă averea dela locuitori; precum banii, vitele, grădale, etc. în cât nu li-au rămas numai trupul și sufletul.



În anul 1664 contele Ladislau Rákóczi și baronul Stefan Károlyi au mers din Sătmariu cu 200 de soldați austriaci spre Oradea-Mare, ca să cuprindă cetatea dela turci, unindu-se cu trupa din Bihor, au atacat pe turci; însă cu rezultat nefericit, căci au fost sub decursul luptei cu toți nimiciți.

În anul 1680 Michail A p a f i, principele Ardélului, a voit să cuprindă cetatea Sătmariului cu trupe turcesci, ardelenesi și româneschi (Havasalföld), asediul a ținut o lună de zile. Soldații din fort s'au apărat cu vitegie; comandantul ardelen, Michail Teleky a fost silit a se retrage cu trupele, lăsând bagagiul seu sub murii cetății.

Cismele lui Michail Teleki, cu pinteni de aur, au fost acățate pe murii cetății.

În 1682 ducele lui Ieremie Tökölyi, Petneházi, véra când Someșul a scăzut a cuprins cu oște cetatea Sătmariului. Curuții aședându-și armele și hainele pe cap, au trecut apa Someșului. Colonelul austriac s'a necăjit dicând: „Deu și apa ține cu curuții“ „Bizom a viz is kuruz!“ Marșalul Schulz în Eperjes din această cauză a luat capul colonelului austriac.

În 1683 împăratul Leopold I. a dat o diplomă, prin care asigură locuitorilor de religiunea orientală din Sătmariu esercierea liberă a religiunii lor.

În 1705, 16 August, soldații nemți din cetatea Sătmariu au aprins orașul Nemeti. Însă în 28 Septembre curuții au cuprins orașul Sătmariu și l'au aprins. Locuitorii din oraș au fugit la delurile, unde se află viile orașului și s'au ascuns acolo.

În 1707, mulți locuitori risipindu-se, s'au vândut multe moșii, câte una moșie cu 16 fl.

În 1721 împăratul și regele Carol VI a dat o diplomă, prin care declară orașul Szatmár-Nemeti de cetate liberă regescă, pentru că a luptat cu bărbăție în contra turcilor și a provădut armata împărătescă cu cele trebuincioase.

În 1805, 12 Februarie cel dintâi episcop rom. cat. baronul Stefan Fischer, intră cu pompă în Sătmariu și se instalează, fiind salutat nu numai de romano-catolici, dar și de protestanți și greci.

În 1620 Ferdinand II, a denumit comite suprem în Sătmariu pe baronul Michail Károlyi. Acesta a fost crescut în religiunea protestantă. Însă primatetele din Strigoniu Francisc Forgách și jesuitul Petru Pázmány a dus pe Michail Károlyi, fiind încă copil, la curtea din Viena, unde s'a crescut și unde ajunse consilieriu de curte și baron. După mórtea lui, fiul seu Ladislau, a fost numit de comite suprem prin Ferdinand III în anul 1648, pentru-ca să scutescă religiunea catolică în ținuturile delângă Tisa și să apere societatea călugărilor jesuiți. Următorii seu, baronul Alecsandru Károlyi (născut în căsătorie cu baronesa Elisabeta Sennyei), a fost comite suprem 52 de ani. Acesta bătând pe Rakolța, Carol al VI-lea în anul 1711 l'a numit general și conte, donându-i bunurile lui Racolța.

În strige și vraciuri a creșt și poporul unguresc ceea ce se vede din următoarele date:

În 1607 dracul s'ar fi arătat în fortăreța din Ecsed. În anul 1730 Sárosi Thót Borcea aflându-se de strigoe s'a judecat la mórte și s'a ars în Careii-mari. În 1745 tot în Careii mari s'a ars ca strigoe Rekeye, Pila și Varga Ana, femeii din Császló, fiind că după cum au întărit cu jurământ unele femeii din satul lor, amândouă ar fi fost strigoe. Ele deși chinuite în mod brutal, n'au recunoscut, că sunt strigoe și că ar fi stricat cuiva, totuși au fost judecate prin tribunalul comitatens la mórte, și s'au ars în pișta publică la reședința comitatului în Careii-mari.

Comitele suprem, contele Antoniu Károlyi a luat parte în lupta delângă Praga, luptând în contra regelui Prusiei. Contele Iosif Károlyi a luptat în contra francesilor.

Tătarii pentru ultima oră s'au arătat în anul 1717. În contra tălharilor de tătari s'a trimis totă nobilimea de lângă Tisa și 1500 români, precum și toți lucrătorii din ocele de sare dela Sigetel Marmăției. Lupta crâncenă a fost la pasul Borșa. În această luptă a arătat mai mare vitegie Teodor Crăciun, român de nascere, care a scăpat 8000 de creștini din ghiarele tătarilor. Regele din Buda a ridicat pe Teodor Crăciun între nobili ferii.

Din această monografiă veche se vede dară, că elementul românesc a avut un rol important în vechime în comitatele delângă Tisa, unde românii erau chiar comiți supremi și poporul românesc era împărțit în districte și sate, judecat și administrat din mai marii născuți din sângele lui.

Sub decursul vécurilor s'a schimbat timpurile, sub tătari, turci și nemți. S'au schimbat și situațiunea ungurilor și a românilor din aceste părți.

Dar și astăzi în Sătmariu și Maramureș românii compun mai bine de jumătate parte a locuitorilor. Și ar trebui, ca în statul țării să fie cont de ei în măsură mai mare.

În Szatmár-Nemeti astăzi nu mai sunt nemți de felu în acest oraș, precum în Baia-Mare, Baia-Sprie locuiesc numai unguri, români și puținii ruteni. Nemții s'au topit cu totul.

Se află însă unele sate șvăbeschi, unde locuiesc șvabi și români la olaltă. Șvabii au fost colonizați aici după bătăliile cu Racolța, pe bunurile conților Károlyi, și vorbesc cu toții și românesce. Șvabii și românii rivalisază între sine spre a fi economi buni, sirguincioși agricultori de model, pelângă arat ei cultivă și viile, ce chiar acuma sufer din cauza filocserei.

## Varietăți.

\* (Monarchul la Timișoara.) Cu ocașiunea visitei, ce o va face Maj Sa monarchul la esopițiunea din Timișoara, biserica noastră îi va aduce omagiile prin o deputațiune în fruntea căreia se vor afla P. S. Lor d-ni episcopi Ioan Meșianu din Arad și Nicolau Popea din Caransebeș.

\* (Sântul sinod.) Sântul sinod al bisericeii autocefale române din România e conchiemat în sesiune ordinară pe 1 Octobrie a. c.

\* (Fundațiunea universitară Carol I.) Joi 15 August la orele 6 p. m. s'a pus în București pétra fundametală la palatul „Fundațiunea universitară Carol I.“

M. S. regele a fost reprezentat prin d-nii I. Kalenderu, administratorul domeniul coronei și Al. Steriadi, ér din partea guvernului a asistat dl Poni, ministrul instrucției publice.

După ceremoniua religiösă, s'a semnat de cei preșenți un pergament, care s'a pus la temelii.

Documentul este în cuprinderea următoare:

„Noi, Carol I din grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României.

„În anul de grație 1891 și al douăzeci și cincelea al domniei noastre, la 10 Maiu, am creat din voința noastră și cheltuiala noastră, pentru a aminti viitorimei faptele sêvșite în acest sfert de secol, aședământul acesta, sub numele de „Fundațiunea universitară Carol I“ și pentru sfîșitul de a da tinerimei studiöse un local de înfrunire, înzestrat cu toate cărțile trebuincioase pentru a înlesni lucrările sale.

„Cea dintâiu pétră a acestui aședământ a fost pusă la 15 August 1891, în al douăzeci și șaselea an al domniei noastre.

„Dea Dumnezeu, ca pentru binele patriei să se îndeplinescă dorința Noastră precum și aceea a soției Noștre regina Elisabeta și A. S. R. Principelui moștenitoriu Ferdinand, ca această fundațiune să contribuie a reînțări legăturile frățesci între tinerimea universitară și a întreprinde simțemintele patriotice, care i înaltă inima.

„Acest act a fost scris în București, capitala regatului României, în două esemplare, din care unul a fost zidit la temeliiile acestui palat, ér celalalt se va păstra în arhivele acestui aședământ.

## Inscințare.

La scôtele medii rom. gr. or. din Brașov (gimnasiu, scôla reală inferiöră și scôla comercială) anul scol. 1891-92 se va începe cu 2 Septembrie st. v. 1891. Esamenele de emendare și esamenele de primire pentru clasa I giun. și I. reală se vor face în 30—31 August st. v. érá înscrierea scolarilor va urma 2—4 Septembrie st. v. pe lângă condițiunile următoare:

1. Pentru a fi primiți în I clasă gimnasială sau reală scolarii trebuie se fie trecuți de 9 ani și să prezenteze testimoniu despre 4 clase primare absolva e cu succes și certificat de vacinare sau revaccinare adecă, că sunt altoiți odată sau și a două órá. Cei ce nu pot produce testimoniu scol. despre 4 clase primare vor avé să dovedescă prin esamen că posed cunoscințele ce se pot câștiga în acele 4 clase, ér aceia, cari vor produce testimoniu recerut se vor esamina numai din gramatica limbei române și din aritmetică. Dela acest esamen sunt dispensați aceia, cari au absolvat anul precedent la scôtele centrale rom. gr. orient. de aici. — Scolari, cari vor se fie primiți în clasa I comercială trebuie să fie absolvat cu succes 4 clase gimnasiale, reale sau civile. La cas, că nu ar putea produce testimoniu, că au absolvat aceste clase, vor avé să dovedescă prin esamen cunoscințele recerute. 2. Scolari, cari vin dela alte institute pentru a fi înmatriculați în alte clase, au se prezente testimoniu de clasa absolvată în anul scol. 1890/91, testimoniu de botez și cei ce n'au împlinit 14 ani certificat de revaccinare. Scolari, cari au absolvat anul scol. precedent la scôtele noastre nu trebuie să producă aceste documente.

3. Didactrul (tacsă scolară) se plătesce la înmatriculare sau întreg sau cel puțin jumătate și anume: pentru scolarii români de confesiune gr. or. sau gr. cat. din gimnasiul inferior și din scôla reală inferiöră 7 fl. 30 cr. v. a., pe an érá pentru cei din gimnasiul superior și scôla comercială 11 fl. 50 cr. v. a., pe an. Școlari de altă confesiune an se plătescă didactru de patru ori mai mare. — Ceice se înmatriculează de prima órá la aceste scoli, plătesc odată pentru totdeauna 1 fl. v. a. ca tacsă de primire.

4. De didactru pot dispensa numai acei scolar, cari vor cere această în scris și vor dovedi, că ei sau părinții lor sunt cu totul lipsiți de mijlôce materiale și că au absolvat anul precedent cu

calcul general cel puțin „bine“ și cu purtare morală „bună“. Cererile pentru dispensare împreună cu atestatele necesare se vor înainta subscrisei direcțiuni până în 15 Septembrie st. v. Pentru semestrul prim nu se dispensază de didactru acei scolar, cari sunt obligați a plăti tacsă de primire.

Brașov, 16 August st. v., 1891.

*Direcțiunea scôlelor medii rom. gr. or.*

## Mulțamită publică.

La convenirea socială, împreună cu cântări, teatru și joc, arangiată de reuniunea noastră la 22 August n. în grădina „Hermann“, au binevoit a supra-solvi p. t. domni: Ferdinand Pusch, ospetar cu 3 fl., Iohann Blickle ospetar cu 50 cr., George Chidu, Alecsandru Bobeș, lăcătar și Ioan Popa Necșă, tipograf cu câte 20 cr., cărora le aducem prin această mulțamită reuniunei noastre.

Din ședința comitetului „Reuniunei sodalilor români“ din Sibiu, ținută la 29 August, 1891.

Nicolae Cristea,  
președinte.

Ioan Ceontea,  
notariu.

Subscrisul în numele comunei bisericesci din Vingard vin a aduce dlui Balasz N. hotelier, proprietar în Alba-Iulia sincera noastră mulțamită și pe această cale pentru donațiunea făcută bisericeii noastre anume: 2 icône mari în cadre aurite în preț de 12 fl. v. a. reprezentând pre Mântuitorul și Fecióra Maria.

Dea Dđeu ca fapta d-sale să afle mulți imitatori. Vingard, 17 August, 1891.

Acsente Radu,  
epitrop.

## Dare de samă și mulțamită publică.

Cu ocașiunea primei ședințe a despărțământului XXXII al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în biserica gr. or. din Cetatea de baltă la 2 August st. n., s'a dat o petrecere cu joc, în curtea hotelului la „Stea“ în favorul bisericilor române locale și a despărțământului Asociațiunei.

Stimata redacțiune este rugată a publica în prețuitul diar, ce redactează următoarea dare de sémă

Venitul preste tot a fost 225 fl. — Spesele preste tot a fost 91 fl. 50 cr., ér venitul curat după subtragerea speselor a fost 133 fl. 50 cr., cari bani s'au împărțit în 3 părți egale și anume: câte 44 fl. 50 cr., la biserica gr. or. și gr. catolică din Cetatea de baltă, ér a 3-a parte pentru fondul despărțământului Asociațiunei.

Suprasolviri cu ocașiunea petrecerei au intrat dela următorii domni: Vasile Zehan adv. în D. Sămărtin 2 fl., Ioan Popescu, preot în Feisa 1 fl., Ioan Moldovan, protopop în Mediaș 1 fl., Petru Niraștean, preot în Ernute 1 fl., Iosif Goga, preot în Reșinari 60 cr., Pantelie Valean, preot în Căpâlna de jos 1, Zaharie Baila, esec. jud. în D. Sămărtin 1 fl., Daniil de Tamaș, paroch în Deag 1 fl., Herman Engelmanner, comerciant în D. Sămărtin 1 fl., Ioan Rusan proprietar în Sâncel 1 fl., N. Păncișan, învățător în Sâncel 50 cr., Iuliu Fazakas, propr. și arêndator în Veseș 1 fl., Timoteu Circa, comerc. în D. Sămărtin 1 fl., Aleman Dancăș, primar în Reșinari 1 fl., Ioan Catona, mare proprietariu în Dateș 1 fl., Aron Gerasim v. protopop în Petrila română 1 fl., ca oferte au mai trimis următorii domni: Vasile Moldovan preș. sedr. orf. în pensiune din Boziaș 2 fl., Ioan Blaga, preot în Ghirișul român 1 fl., Andrei Petrici proprietar și hotelieriu în D. Sămărtin 1 fl., Ioan Bâdea notariu cercual în Cerghișul mare 2 fl., Nicolau Costea învățătoriu în Boziaș 2 fl., Aurel Schiller comisariu de finanțe în D. Sămărtin 1 fl., Ioan Socaciu paroch în Cusțelnic 50 cr.

Tuturor acestor domni le exprimăm cele mai căldurose mulțamiri pentru maritimosele contribuiți și oferte, în special tinerimei, care a sciut atât de bine împodobi reușita petrecerei cu jocurile naționale „Călușeri și Bătuta“ asemenea și cassariului d-lui Simeon Calușadvocat, pentru abnegațiunea esemplară cu această ocașiune dovedită față de publicul atât de numeros din satele din jur, apoi d-lui Ioan Manovicu din Cenade, care a procurat vestmintele necesare pentru călușeri dula junii țărani români de acolo.

Cetatea de baltă, 13 August 1891.

Pentru comitetul arangiator.

Nicolau Todoran,  
protopop. și v. președ. comit. arang.

Miron Dascal,  
preot.

## Loterie.

Mercuri, în 2 Septembrie.

Brünn: 59 28 34 86 8



Nr. 426.

[133] 3-3

**CONCURS.**

Pentru întregirea postului de capelan înființat cu încuviințarea Prea venerabilului consistoriu archidieceșan din 9 Iuliu a. c. Nr. 4153 B. în parohia de clasa a III-a Buduș, din protopresbiteratul gr. or. al Bistriței, se scrie prin această concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare.

Capelanul va avea jumătate din venitul parochial, care întreg calculat în bani face la an 470 fl.

Concurenții au a-și înainta suplicile lor instruite conform legii în vigore, în termenul sus indicat la oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Bistriței.

Borgo-Bistrița, în 30 Iuliu, 1891

In conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon Monda,  
protopresbiter.

Nr. 440

[137] 3-3

**CONCURS.**

Fiind a se ocupa posturile de învățători la școlile din comunele mai jos înșirate din protopresbiteratul Lupșei, se scrie concurs cu termenul pe 7 Septembrie 1891 v.

1. La școala poporală din Mogoș-Miclășci, cu salariu în bani 210 fl., cuartir și lemne.

2. La școala din Mogoș-Valea bărnei, cu salariu 100 fl., cu artir și lemne.

3. La școala din Mogoș-Măligani, cu salariu în bani 100 fl., 22 ferdele vechi grâu, cuartir și lemne.

4. La școala din Buru, cu salariu 70 fl. în bani, cuartir și lemne.

5. La școala din Bedeleu, cu salariu 150 fl. în bani, 20 ferdele vechi bucate, 80 funți legumă, cuartir și lemne.

Afară de acestea pentru participare la conferințele învățătoresci câte 6 fl.

Doritorii de a compete la aceste posturi au a-și înainta cererile concursuali instruite conform Statutului organic și Normativului școlariu, până la termenul fiesat, la subsemnatul oficiu.

Ofenbaia, în 8 August, 1891.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Lupșei.

Ioan Danciu,  
protopresbiter.

Nr. 461.

[132] 3-3

**Concurs repetit.**

Încuviințându-se prin venerata soluțiune consistorială dto 12 Februarie a. c. Nr. 1176 B. publicarea de concurs nou pentru postul de capelan lângă neputinciosul paroch din comuna Panic, prin această se scrie concurs nou pentru acest post, cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

Jumătate din venitul preoțesc de 400 fl. 90 cr.

Specificarea acestui venit se poate vedea la acest oficiu protopresbiterat.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și așterne suplicile lor in-

struite conform legilor în vigore, la subscrisul oficiu protopresbiterat, până la termenul sus citat.

Oficiul protopresbiterat rom. gr. or. al Clușului în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 10 Iuliu, 1891.

Tuliu Roșescu,  
adm. protopresbiterat.

Nr. 227.

[131] 3-3

**CONCURS.**

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Panc cu filia Seliște, în protopresbiteratul Dobrei, pe baza soluțiunei Prea venerabilului consistoriu archidieceșan din 2 Iuliu 1891 Nr. 3972 B., se publică concurs pentru întregirea acesteia, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

Tote venitele parochiali împreunate cu acest post, statorite și cuprinse în protocolul comitetului parochial din 9 Iuliu 1889, care dau la olaltă venitul anual de 300 fl.

Despre starea parochiei concurenții pot lua informațiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiterat și cel parochial.

Doritorii de a reflecta la această parochie au a-și așterne suplicile concursuale, instruite conform legilor în vigore la subsemnatul oficiu protopresbiterat până la termenul sus indicat.

Dobra, la 10 Iuliu, 1891.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Dobrei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Romul de Crainic,  
protopresbiter.

Nr. 1877-1891

[141] 2-3

**Licitațiune.**

În scopul asigurării tăiatului lemnelor la institutul alienaților pe anul 1891-92 și al cărătușii lemnelor celor tăiate la un loc adăpostit se scrie licitațiune publică pentru 1240 metri cubici cu oferte închise.

Pertractarea ofertelor se ține în localul de cancelaria al numitului institut la 14 Septembrie 1891, 10 ore a. m.

Până la acest termen — oferenții au să-și înainteze ofertele lor scrise în limba magiară și provădute cu timbru de 50 cr. și cu 10 % vadiu dela prețul oferit. În ofertă să se pună că, cu cât ar fi aplicați a tăia metrul cubic pe un an și cu cât pe 3 ani de zile.

Condițiunile licitațiunei sunt următoarele:

1. Din cuantul menționat tăiat odată și crepat vine 200 metri cubici.

2. Tăiat de 2 ori și crepat vine 1040 metri cubici.

3. Din lemnele tăiate 900 metri cubici vor fi transportate în celariu în depărtare de 200-250 pași și institutul dă numai oameni pentru încărcat și descărcat.

4. Tăiatul se începe în jumătatea primă a lunii Octobrie — în cantitatea pe care o va hotări institutul.

Sibiu, 20 August, 1891.

Direcțiunea institutului alienaților  
din Sibiu.

**Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 20 Iuliu 1891.**

| Budapesta—Predeal |                      |                        |                          |                      |                        | Predeal—Budapesta |                        |                        |                      |                        |                      | Budapesta—Arad—Teiuș        |                      |                        |                      |                 |                      | Teiuș—Arad—Budapesta        |                      |                                  |                      |                        |                      | Copșa mică—Sibiu                 |                      |                        |                      |                 |       |           |      |      |      |
|-------------------|----------------------|------------------------|--------------------------|----------------------|------------------------|-------------------|------------------------|------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|-----------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|-----------------|----------------------|-----------------------------|----------------------|----------------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|----------------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|-----------------|-------|-----------|------|------|------|
|                   | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de accele-<br>rat   | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat |                   | Tren de accele-<br>rat | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |                             | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |                 | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat      | Tren de per-<br>sone |                                  | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |                                  | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |                 |       |           |      |      |      |
| Viena             | 10.50                | 8.—                    | 8.—                      | —                    | 3.25                   | București         | 4.40                   | 7.35                   | —                    | 8.50                   | —                    | Viena                       | 10.50                | 8.—                    | 3.25                 | Teiuș           | 3.09                 | —                           | 1.39                 | Copșa mică                       | 3.—                  | 10.47                  | —                    | 7.10                             | Copșa mică           | 3.—                    | 10.47                | —               | 7.10  |           |      |      |      |
| Budapesta         | 8.30                 | 2.05                   | 3.20                     | 5.50                 | 9.15                   | Predeal           | 9.12                   | 1.12                   | —                    | 5.16                   | —                    | Budapesta                   | 8.15                 | 1.50                   | 9.50                 | Alba-Iulia      | 3.50                 | —                           | 2.19                 | Șeica mare                       | 3.31                 | 11.27                  | —                    | 7.43                             | Șeica mare           | 3.31                   | 11.27                | —               | 7.43  |           |      |      |      |
| Szolnok           | 11.38                | 4.10                   | 6.50                     | 9.22                 | 11.19                  | Timiș             | 9.41                   | 1.42                   | —                    | 5.57                   | —                    | Szolnok                     | 11.14                | 3.57                   | 1.05                 | Vințul de jos   | 4.09                 | —                           | 2.36                 | Lómnész                          | 4.15                 | 12.08                  | —                    | 8.27                             | Lómnész              | 4.15                   | 12.08                | —               | 8.27  |           |      |      |      |
| P. Ladány         | 2.12                 | 5.51                   | —                        | 11.53                | 12.57                  | Brașov            | 10.17                  | 2.18                   | 4.20                 | 6.58                   | —                    | Arad                        | 3.45                 | 6.52                   | 5.24                 | Șibot           | 4.52                 | —                           | 3.03                 | Oena                             | 4.46                 | 12.38                  | 7.—                  | 8.59                             | Oena                 | 4.46                   | 12.38                | 7.—             | 8.59  |           |      |      |      |
| Oradea-<br>mare   | 3.53                 | 7.06                   | —                        | 1.50                 | 2.12                   | Feldiára          | —                      | 2.48                   | 5.07                 | —                      | 7.23                 | Glogovaț                    | 4.30                 | T. dep.                | 5.46                 | Orăștia         | 4.55                 | —                           | 3.30                 | Sibiu                            | 5.10                 | 1.—                    | 7.35                 | 9.23                             | Sibiu                | 5.10                   | 1.—                  | 7.35            | 9.23  |           |      |      |      |
| Mező-Telegd       | 4.30                 | 7.43                   | —                        | 3.03                 | 2.19                   | Apaja             | —                      | 3.19                   | 5.42                 | —                      | 8.03                 | Győrök                      | 4.42                 | 2.20                   | 5.57                 | Simeria (Piski) | 5.23                 | —                           | 4.17                 | Sibiu — Copșa mică               |                      |                        |                      |                                  |                      | Sibiu                  | 7.35                 | 4.34            | 3.35  | 10.17     |      |      |      |
| Rév               | 5.22                 | 8.18                   | —                        | 3.46                 | 3.26                   | Ágostonfalva      | —                      | 3.40                   | 6.09                 | —                      | 8.37                 | Pauliș                      | 5.03                 | 2.34                   | 6.30                 | Branicica       | 6.24                 | —                           | 4.55                 | Oena                             | 8.02                 | 4.58                   | 4.09                 | 10.43                            | Oena                 | 8.02                   | 4.58                 | 4.09            | 10.43 |           |      |      |      |
| Bratca            | 5.45                 | —                      | —                        | 3.57                 | —                      | Homorod           | —                      | 4.29                   | 8.23                 | —                      | 9.46                 | Radna-Lipova                | 5.14                 | 3.05                   | 6.43                 | Ilia            | 6.49                 | —                           | 5.17                 | Lómnész                          | 8.30                 | 5.25                   | —                    | 11.09                            | Lómnész              | 8.30                   | 5.25                 | —               | 11.09 |           |      |      |      |
| Bucia             | 6.05                 | 8.51                   | —                        | 4.09                 | —                      | Hașfalău          | —                      | 5.34                   | 8.53                 | —                      | 11.03                | Conop                       | 5.32                 | 3.23                   | 7.12                 | Gurasada        | 7.—                  | —                           | 5.28                 | Șeica mare                       | 9.05                 | 5.55                   | —                    | 11.40                            | Șeica mare           | 9.05                   | 5.55                 | —               | 11.40 |           |      |      |      |
| Ciucia            | 6.31                 | 9.07                   | —                        | 4.55                 | 4.21                   | Sighișoara        | —                      | 5.54                   | 9.31                 | —                      | 11.29                | Béza                        | 5.56                 | 3.39                   | 7.27                 | Zam             | 7.28                 | —                           | 5.63                 | Copșa mică                       | 9.34                 | 6.20                   | —                    | 12.05                            | Copșa mică           | 9.34                   | 6.20                 | —               | 12.05 |           |      |      |      |
| Huiedin           | 7.12                 | 9.37                   | —                        | 5.34                 | 4.55                   | Elisabetopol      | —                      | 6.21                   | 10.09                | —                      | 12.06                | Soborșin                    | 6.12                 | —                      | 8.07                 | Soborșin        | 8.03                 | —                           | 6.24                 | Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.  |                      |                        |                      |                                  |                      | Cucerdea               | 2.50                 | 8.20            | 2.41  |           |      |      |      |
| Stana.            | 7.29                 | —                      | —                        | 5.51                 | —                      | Mediaș            | —                      | 6.42                   | 10.31                | —                      | 12.37                | Zam                         | 7.26                 | —                      | 8.33                 | Béza            | 8.54                 | —                           | 7.02                 | Cucerdea                         | 3.34                 | 9.11                   | 3.27                 | Ludoș                            | 3.34                 | 9.11                   | 3.27                 | Ludoș           | 3.34  | 9.11      | 3.27 |      |      |
| Aghirș            | 7.49                 | —                      | —                        | 6.12                 | —                      | Copșa mică        | —                      | 6.55                   | 10.47                | —                      | 12.53                | Gurasada                    | 7.52                 | —                      | 8.57                 | Conop           | 9.10                 | —                           | 7.17                 | Ludoș                            | 5.20                 | 11.17                  | 5.14                 | Oșorheiu                         | 5.20                 | 11.17                  | 5.14                 | Oșorheiu        | 5.20  | 11.17     | 5.14 |      |      |
| Ghirbău           | 8.01                 | —                      | —                        | 6.39                 | —                      | Micăsasa          | —                      | 6.57                   | 11.06                | —                      | 1.18                 | Ilia                        | 8.08                 | —                      | 9.13                 | Radna-Lipova    | 9.44                 | 5.14                        | 7.46                 | Oșorheiu                         | 5.35                 | —                      | 5.36                 | Reghinul - săs.                  | 5.35                 | —                      | 5.36                 | Reghinul - săs. | 5.35  | —         | 5.36 |      |      |
| Nadișul ung.      | 8.14                 | —                      | —                        | 6.39                 | —                      | Blăș              | —                      | 7.31                   | 11.42                | —                      | 1.39                 | Branicica                   | 8.26                 | —                      | 9.29                 | Pauliș          | 9.58                 | 6.51                        | 7.57                 | Reghinul - săs.                  | 7.10                 | —                      | 7.15                 | Reghinul - săs.                  | 7.10                 | —                      | 7.15                 | Reghinul - săs. | 7.10  | —         | 7.15 |      |      |
| Cluș.             | 8.29                 | 10.37                  | —                        | 6.56                 | —                      | Crăciunel         | —                      | 7.31                   | 11.42                | —                      | 1.39                 | Deva                        | 8.52                 | —                      | 9.53                 | Győrök          | 10.11                | 6.20                        | 8.08                 | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                                  |                      | Reg. săs.              | 2.50                 | 8.20            | 2.41  |           |      |      |      |
| Apahida           | 8.46                 | 11.10                  | —                        | 6.56                 | —                      | Teiuș             | —                      | 7.31                   | 11.42                | —                      | 1.39                 | Simeria (Piski)             | 9.50                 | —                      | 10.19                | Glogovaț        | 10.34                | 6.49                        | 8.30                 | Reg. săs.                        | 5.35                 | —                      | 5.36                 | Reg. săs.                        | 5.35                 | —                      | 5.36                 | Reg. săs.       | 5.35  | —         | 5.36 |      |      |
| Ghiris            | 9.03                 | 11.28                  | —                        | 6.56                 | —                      | Aiud              | —                      | 8.07                   | 1.35                 | 1.50                   | 3.47                 | Orăștia                     | 10.16                | —                      | 10.50                | Arad            | 10.46                | —                           | 8.40                 | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                                  |                      | Reg. săs.              | 2.50                 | 8.20            | 2.41  |           |      |      |      |
| Cucerdea          | 10.08                | 12.38                  | —                        | 6.56                 | —                      | Vințul de sus     | —                      | 8.24                   | 2.05                 | 2.12                   | 4.07                 | Șibot                       | 10.36                | —                      | 11.16                | Szolnok         | 4.15                 | 11.51                       | 2.21                 | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                                  |                      | Reg. săs.              | 2.50                 | 8.20            | 2.41  |           |      |      |      |
| Ujóra             | 10.37                | 1.21                   | —                        | 6.56                 | —                      | Ujóra             | —                      | —                      | 2.13                 | 2.19                   | 4.28                 | Alba-Iulia                  | 11.26                | —                      | 12.06                | Budapesta       | 7.20                 | 1.55                        | 5.50                 | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                                  |                      | Reg. săs.              | 2.50                 | 8.20            | 2.41  |           |      |      |      |
| Vințul-de-sus     | 19.56                | 1.29                   | —                        | 6.56                 | —                      | Cucerdea          | —                      | 8.54                   | 3.18                 | 3.15                   | 4.52                 | Teiuș                       | 11.53                | —                      | 12.38                | Viena           | 6.05                 | 7.20                        | 1.40                 | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                                  |                      | Reg. săs.              | 2.50                 | 8.20            | 2.41  |           |      |      |      |
| Aiud              | 11.28                | 1.54                   | —                        | 6.56                 | —                      | Ghiris            | —                      | 9.23                   | 4.45                 | 4.32                   | 5.26                 | Simeria (Piski) — Petroșeni |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni — Simeria (Piski) |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Teiuș.            | 11.45                | 2.13                   | —                        | 6.56                 | —                      | Apahida           | —                      | —                      | 5.14                 | —                      | 6.34                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Crăciunel         | 12.13                | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Cluș              | —                      | 10.45                  | 4.58                 | 4.53                   | 6.52                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Blăș              | 12.44                | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Nadișul ung.      | —                      | 11.01                  | 6.29                 | 5.30                   | 7.40                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Micăsasa          | 12.59                | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Ghirbău           | —                      | —                      | 6.47                 | 5.47                   | 8.—                  | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Copșa - mică      | 1.35                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Aghireș           | —                      | —                      | —                    | —                      | 8.15                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Mediaș            | 1.51                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Stana             | —                      | —                      | —                    | —                      | 8.29                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Elisabetopol      | 2.12                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Huiedin           | —                      | 12.17                  | 7.28                 | —                      | 8.53                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Sighișoara        | 2.31                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Ciucia            | —                      | 12.47                  | 7.47                 | 6.43                   | 9.12                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Ágostonfalva      | 3.04                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Bucia             | —                      | —                      | 8.25                 | 7.12                   | 9.51                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Hașfalău          | 3.46                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Rév               | —                      | —                      | 8.51                 | —                      | 10.06                | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Homorod           | 4.04                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Mező-Telegd       | —                      | 1.26                   | 9.10                 | 7.51                   | 10.23                | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Ágostonfalva      | 5.26                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | Oradea-<br>mare   | —                      | —                      | 9.30                 | —                      | 10.42                | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Apaja             | 6.10                 | —                      | —                        | 6.56                 | —                      | P. Ladány         | —                      | 1.52                   | 9.30                 | 8.17                   | 11.17                | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Feldiara          | 6.41                 | Tr. de                 | —                        | 6.56                 | —                      | Szolnok           | —                      | 2.18                   | 10.07                | 8.42                   | 11.51                | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Brașov            | 7.17                 | per-<br>sone           | Tren<br>accele-<br>lerat | —                    | 1.35                   | Budapesta         | —                      | 2.25                   | 10.44                | 8.47                   | 12.09                | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Timiș             | 8.—                  | 12.20                  | 5.15                     | —                    | 2.00                   | Viena             | —                      | 3.46                   | 1.16                 | 10.09                  | 2.24                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| Predeal           | —                    | 1.41                   | 5.57                     | —                    | 2.55                   | —                 | —                      | 5.26                   | 3.31                 | 11.51                  | 4.47                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| București         | —                    | 2.26                   | 6.29                     | —                    | 6.20                   | —                 | —                      | 6.35                   | 1.55                 | 8.40                   | —                    | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |
| București         | —                    | 8.50                   | 11.55                    | —                    | 3.—                    | —                 | —                      | 6.05                   | 1.40                 | 7.20                   | 6.05                 | Simeria                     |                      |                        |                      |                 |                      | Petroșeni                   |                      |                                  |                      |                        |                      | Reg. săs. — Cucerdea — Oșorheiu. |                      |                        |                      |                 |       | Reg. săs. | 2.50 | 8.20 | 2.41 |

| Murēș-Ludoș—Bistrița |                      |                        |                        |                      |                        | Bistrița—Murēș Ludoș |                        |                        |                      |                        |                      | Sighișoară—Odorheiu  |                      |                        |                      |   |                      | Odorheiu—Sighișoară    |                      |       |      |  |  |
|----------------------|----------------------|------------------------|------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|------------------------|------------------------|----------------------|------------------------|----------------------|----------------------|----------------------|------------------------|----------------------|---|----------------------|------------------------|----------------------|-------|------|--|--|
|                      | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat |                      | Tren de accele-<br>rat | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |                      | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |   | Tren de per-<br>sone | Tren de accele-<br>rat | Tren de per-<br>sone |       |      |  |  |
| Murēș-Ludoș          | —                    | —                      | —                      | 4.—                  | —                      | Bistrița             | —                      | —                      | —                    | 1.16                   | —                    | Sighișoară           | 4.30                 | 11.25                  | —                    | — | Odorheiu             | —                      | —                    | 2.15  | 3.15 |  |  |
| Țaga-Budatelic       | —                    | —                      | —                      | 6.48                 | —                      | Țaga-Budatelic       | —                      | —                      | —                    | 4.15                   | —                    | Odorheiu             | 7.21                 | 2.11                   | —                    | — | Sighișoară           | —                      | —                    | 10.52 | 6.10 |  |  |
| Bistrița             | —                    | —                      | —                      | 9.59                 | —                      | Murēș-Ludoș          | —                      | —                      | —                    | 7.21                   | —                    | Careii-mare — Zelău. |                      |                        |                      |   |                      | Zelău — Careii-mare    |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | Careii - mare        |                      |                        |                      |   |                      | Zelău                  |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | —                    |                      |                        |                      |   |                      | —                      |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | 5.50                 |                      |                        |                      |   |                      | 11.—                   |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | Zelău                |                      |                        |                      |   |                      | Careii - mare          |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | —                    |                      |                        |                      |   |                      | —                      |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | 1.56                 |                      |                        |                      |   |                      | 6.48                   |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | 8.—                  |                      |                        |                      |   |                      | —                      |                      |       |      |  |  |
|                      |                      |                        |                        |                      |                        |                      |                        |                        |                      |                        |                      | 8.20                 |                      |                        |                      |   |                      | 4.49                   |                      |       |      |  |  |

Nota: Numerele cele grase înseamnă orele de noapte.